

Cap sur l'école inclusive
en Europe

Karta źródłowa Obserwować, by zrozumieć

Część modułu/ D

Kontakt : U. Cugola

1 – Poruszana tematyka

Tematyka niniejszej karty dotyczy związku pomiędzy obserwacją a zrozumieniem. Obserwacja jest źródłem zrozumienia, zrozumienie z kolei kształtuje nasze praktyki jako profesjonalistów. Czy obserwacja jest jednak wystarczająca, by zrozumieć? Może powinna być uzupełniona o coś więcej, by tę wiedzę uprawomocnić? Czym jest obserwacja a czym rozumienie na postawie obserwacji?

2 – Elementy składowe obserwacji

- Obserwacja w celu zrozumienia to potrzeba zakorzeniona w empirycznych dziedzinach nauki, szczególnie przyrodniczych. Jest to metoda oparta na doświadczeniach, a to właśnie za pomocą zmysłów człowiek stawiał pierwsze kroki w nauce: obserwacja gwiazd, roślin, zwierząt, materii itd. Poleganie wyłącznie na zmysłach (wzrok, słuch, węch) jest jednak niewystarczające, by stwierdzić, że poznaliśmy i zrozumieliśmy badany obiekt. A to dlatego, że obserwacja nie jest aktem spontanicznym ani naturalnym.
- Obserwacja nie jest bierna ani empiryczna na tyle, by dostarczała nam wystarczającej wiedzy na temat badanego obiektu. Według Kanta, o tym właśnie traktuje odwrócenie perspektywy Galileusza przez Kopernika. U Kopernika to Ziemia krąży wokół Słońca, a nie odwrotnie, jak sądzili Grecy. Podobnie u Kanta i w nowoczesnej nauce, poznawany obiekt/przedmiot krąży wokół podmiotu, a nie odwrotnie. Jeżeli możemy poznać obiekt to dlatego, że go doświadczamy, budując ukierunkowaną obserwację opartą na hipotezach, kategoriach, wybranych dziedzinach i tematyce itp.
- Innymi słowy, zrozumienie dziecka ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (SPE) będzie pochodziło z uważnej, świadomej obserwacji zarówno mnie samej/samego, jak i ucznia w naszej wzajemnej relacji. Ta obserwacja nazywana jest obserwacją partycypacyjną i opiera się na hipotezach, tematyce i zainteresowaniach specjalisty w dziedzinie nauki i edukacji.
- Przykładowa struktura obserwacji dziecka: osadzenie w czasie (przybycie do szkoły, czas posiłku, zabawa, przerwa, przerwa obiadowa, wyjście ze szkoły...), przestrzeni (w klasie, na placu zabaw, na stołówce, w przestrzeni publicznej), w grupie (ogólne interakcje z innymi dziećmi) itd.

3/ Ograniczenia i perspektywy

Ograniczeniem, które należy wziąć pod uwagę jest konieczność ustrukturyzowania obserwacji wedle dokonanych założeń i celów. Aktualizacja sporządzonego planu obserwacji może okazać się wyzwaniem przy jednoczesnym wykonywaniu innych obowiązków zawodowych.

Inna ważna uwaga dotyczy wykorzystania zgromadzonego materiału, który należy udostępnić zespołowi lub kilku specjalistom w dziedzinie, by zapewnić względny obiektywizm pozyskanej wiedzy na temat dziecka. Mitem wytworzonym przez dorosłych jest bowiem stwierdzenie, że dziecku powinno przypisać się stałą opiekę i to, że wyłącznie od niej zależy jego przyszłość.